

יומא דנשמתא

הרה"ק רבי שמואל ווילנער זי"ע אב"ד העליטש יומא דהילולא כ"ו אייר (תרי"ד)

הרה"ק רבי שמואל ווילנער זי"ע אב"ד העליטש נולד לאביו רבי אורי זצ"ל, בן הרה"ק רבי שלמה ווילנער זצ"ל שהיה חד מבני חבריא קדישא תלמידי מרן הבעש"ט הק' זי"ע.

רבי שמואל כיהן כרב ואב"ד בהעליטש (Halitz) שנים רבות ומשם נודע שמו כצדיק נשגב, עובד ה' במדרגות נשגבות ובקדושה עילאית, וכפועל ישועות בקרב הארץ.

מעוררו הסתופף כתלמיד מובהק בצל הרה"ק רבי צבי הירש מוידיתשוב זי"ע - ה'עטרת צבי', והיה בדידות עם חתנו הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלי זי"ע. בעל ידע קדושים, שמתאור - במכתב אליו עלהדל עבור עגונה ולשבר מלתעות רשע - בזה"ל: "לכבוד ידידי ידיד ה' כבוד הרב החסיד המפ' חסידא קדישא ופרישא, העובד השלם כבוד שמו הק' מי שמואל כ"י האבד"ק האליטש", ומסיים באהבה: "ידברי ידידו דורש שלומו באהבה רבה ושלומו תורתו ושלומו כל המסתופפים בצלו שלום" (מתוך צילום כתב"ס שבאנציקלופדיה לחכמי גליציה, ח"א עמ' 147).

כמו כן היה דבוק בהרה"ק רבי ישראל מרוזין זי"ע, וזכה לחסות בצל קדשו בעידן חדוותא בחתונת בנו הרה"ק רבי מרדכי שרגא פייבוש מהוסיטאין זי"ע (שנערך בסאדיגורא ביום ט' תמוז תרי"ט), וכפי שמספר חתנו הגה"צ רבי יוסף בנימין רייך זצ"ל אב"ד העליטש בהקדמת ספרו 'בני בנימין' (פרעמישלא תרי"ט): "גם ברכת הצדיק הקדוש איש אלקי ה' ר' ישראל מרוזין זצוקלה"ה הוא שנעמד לו, כי זכור אזכור בעת אשר הייתי בחצרות קדשו בצוותא חדא עם כ"ק חותני הה"צ זצ"ל על חתונה דבי נשיאה הוא יום חתונת בנו הרה"צ הקדוש מהוסיטאין שליט"א, ובעת נפרדת מאת פני כ"ק אור ישראל זצ"ל בקש כ"ק חותני מאת הרה"צ שביקר אותי שאזכה להגות בתורת אל-ל יומם וליל, ויתעורר הרה"צ ז"ל ויתפרץ אנחה מלבו וידבר בתמיחה: יומם ולילה ללמוד, היינו שעוד זה אינו התכלית האמיתית, וסיים בפח קדשו: יזכה שילמוד באמת".

המארה שמואל:

כאמור, היה רבינו שמואל תלמיד מובהק לשר בית הזוהר היעטרת צבי מוידיתשוב זי"ע, ואמנם היה מקושר אליו בלב ונפש בקשר בל תמוט.

עובדא נפלאא בדבדידה הוי סיפר נכדו הרה"ק רבי חיים שלמה מקאסאן זי"ע בהרה"ק רבי יהוסף צדיקא מקאסאן זי"ע (שהיה בן בתו של רבינו, בהקדמתו לספר אביו 'בני שלשים' (נתקרא שיער אמת ודקדק, סוואליטע תל"ט), כיצד רבינו, רענט, פעל ישועה בכחו של רבו הק' מוידיתשוב, ומעשה שהיה כך היה:

כשנה לאחר לידתו, בהיותו בבית זקניו בהעליטש, "חלה מחלה נוראה מאד עד כלות חפשו, ולקחה אמו והביאה אותו בית אביה הרה"צ הנייל ונתנתו על מטתו ויצאה מביתו בבכיה רבה, ותיקף קרא אותה אביה ואמר לה: קחי נא את בנך, עס פעהלט איהם ונא נישט (לא חסר לו כלום). ובחקתה אותו מצאה עליו פתקא כתוב 'צבי בני הניאל' (הוא שם הקדוש של זקניו רבינו צבי מוידיתשוב זי"ע) ועוד [איזו] תפלה שיתפרא ילדי בני ישראל. ואפשר היתה כוונתו של זקניו תפלה בזה השם הקדוש הנייל אחרי רואה כי את האור כי טוב, כי זה האור אשר הבטיח זקניו רבינו צבי הקדוש זצ"ל זי"ע לבתו הרבנית וצדיקת ירוץ ע"ה, על כן נתן עליו שם הקדוש הנייל לשומרה, ונתתיקא אז ברכת זקניו בתתם עליו הפתקא לשמירה ונתפרא רפואה שלמה".

ומוסיף לספר אודות פתקא סגולתי זו: "הפתקא הפעילה פלאים הרבה ונעשית קמיע מומחה, ונתפרא על ידי ילדי בני ישראל, ואשר אנכי יודע ועד, אשר נתן כ"ק אאממיר זצ"ל הקמיע לאיש אחד אשר נחלה בביתו אחד מבניו הקטנים, ובעור השי"ת ביה יב"ש פעל גם שם לטובה, ובאותו הזמן אשר הקמיע לא ה' בביתו נסבה סיבה לא טובה, והתחרט מאד למה השאלה הכחח הקדוש לאיש אחר, וכאשר הביאו הסתולה הקרה לביתו שחם מאד וקבל עליו שלא לתת רפואה זו לאיש אשר לא מבני ביתו. ועד שנת תרצ"ח ה' השמירה הזאת באה, ותחלת החורף תרצ"ח נאבד הון היקר הנייל, ואאממיר זצ"ל נתן שבח והודי' לשמו יתברך בהודע לו כי נאבד, באמרו כן הוא בודא מן השמים, ונכון לבו בטוח בה' סמוך לבו לא ירא, כתוב הדר הוא".

שמואל הרמתא:

מרבית ימיו יש וכיהן ברבנות העליטש, בה עבד את בוראו בקדושה ובטהרה, והתנזר מכל מחמדי ותענוגי העולם הזה עד קצה האחרון.

על דוגל פרישית ומדת אהבת ישראל האללער ז"ל במאקסטעוויץ החסיד המופלג ר' ישראל אהרן האללער ז"ל במאקסטעוויץ בספרו 'אהבת וסגולת ישראל' (לבוש תרצ"ב, אות טז, עמ' צא): "שמעתי מפי הרב הצדיק וכו' מויה יוסף בנימין רייך ז"ל אב"ד מהעליטש בעתמי"ח ס' 'בני יוסף' ויבני בנימין, כמה פעמים סיפר מחותנו הצדיק מויה שמואל ווילנער ז"ל שהרבה שביעות בשנה התענה משבת לשבת ולא אכל אלא שבט, ואם חל שבעו תענית שלו בשבוע שיש בו תענית צבור, אז אכל בליל התענית צבור. והטעם, כשבני ישראל אוכלים, יש לו חיות וכו' שלא לאכול בכל השבוע, וכשבני ישראל מתענים יום בשבוע, אין לו חיות וכו' להשלים השבוע בתענית על ידי אותו יום התענית צבור, ולכן אכל בליל השבוע צבור. והיינו, על ידי אהבת ישראל וחיות מאכילות ונחת טוב של ישראל.

אשרי הזוכה לזה:

משגב עבודתו ודאקתו סיפר נכדו הרה"ק בעל 'אור מלא' מקאסאן זי"ע הי"ד, שעל אף שהיה מתענה משבת לשבת, מכל

לאיש והנחני ה' בית חותני הצדיק העובד את ה' באימה וביראה בקדושה ובטהרה כ"ק מוה' ר' שמואל ווילנר האבד"ק העליטש זצוק"ל, וסמכתו על שלחנו הטהור שנות מספר, בטרם זכיתו לרוות צמאונך ממי החכמה הטהורה, ממבוע התורה, ולעטות כשלמה אורה, אור החכמה הבהירה, אשר אליה כלתה נפשי והשתוקקה רוחי, למען דעת ללכת בארחות ישרים, דרכי ה' ישרים, צדיקים ילכו בס, נהפך עלי הגלגל ושקעה שמשו של כ"ק חותני זצ"ל".

לא נאמרה בו מיתה כי הניח אחריו דור ישרים מבורך, הלא המה: הגאון רבי אריה לייבש אב"ד טלומאטש ואח"כ ממלא מקום אביו בהעליטש¹ (חתנו הוא ש"ב הנ"ר שמואל הלוי שפירא ראב"ד דאברמיל וזאטאטש); הגאון רבי זאב וואלף אב"ד באקסטעוויץ נמו רבי יצחק ליב היה חתן הרה"ק רבי חיים אברהם ממיקולאיוב - חתן הרה"ק רבי מאיר מפרימישלא²; רבי משה (חתן נכד הרה"ק בעל 'צמח ה' לצבי מנדבורטא, והי"ל את הספח"ק 'צמח ה' לצבי מהדורת לעמבער תרנ"א); הרבנית מרת חיה דרעילא אשת הרה"צ רבי צבי הלוי ראטענבערג מטלסוט - בן הרה"ק רבי יהוסף הלוי מקאזאטו, חתן הרה"ק היעטרת צבי מוידיתשוב. נאב הרה"ק היבני שלשים מקאסאן³; הרבנית מרת גיטל אשת הגאון רבי יוסף בנימין רייך אב"ד ריבאטיטש והעליטש - בעל 'בני יוסף' ויבני בנימין⁴, זצוק"ל.

זכותו יגן עליו ועל כל ישראל, אמן

קבלת התורה ברצון ובכפיה – לשעה ולדורות

"הנה נביתנה התורה היו שני ענינים: קבלה ברצון - וכמו שאמרו 'נעשה ושמענו' (שמות כד, י), ועוד היה - שכפה עליהם הר כניגית (שבת פח)... ובאר הענין, כי ענין נתינה זו נקבעה לדורות בכל יום לכל אדם, וכמו שאנו מברכין בברכת התורה 'נותן התורה' (לשון הוה). והנה באמת כמה פעמים שאין האדם מוכן כלל ללימוד התורה ובכ"י ירגיש בנפשו כמו קול קורא דופק עליו שילמוד ועיסוק בדברי תורה ובמצוות, וכמעט שהוא כמו מוכרח לזה, וזה ירגיש כל אדם בנפשו. וזה נצמח ממה שכפה עליו הר כניגית, נולד מזה שגם בשעה שאין אנו מתעוררין מעצמנו בא אלנו התעוררות מלמעלה, וכמו שאמרו (אבות י, ג.) 'בכל יום ויום בת קול יוצאת מהר חורב ומכרות ואומרת: אוי לכם לבריות מעלבותי של תורה'.

ולזה נתקנו שתי ברכות, אחת לפניה 'אשר בחר בנו' - שהוא בחר בו על כרחנו, ומסימין 'נותן התורה' - שעד היום הוא נוטנה על אופן זה. ובברכה שלאחריה אומרים 'וחיי עולם נטע בתוכנו', פירוש, שנטע בנו כח החשק לתורה באהבה וזכה, וזה נצמח ממה שאמרו ישראל 'נעשה ושמענו', ומסימין: 'נותן התורה', שגם כל נתינה זו עוד היינו הוא בנו וכו'... ושני הדברים האלו נחוצים וטובים, כי כשהוא מצד חפץ ורצון האדם ודאי טוב מאוד, וגם טרם שישגי האדם לעיבות התורה להשיגה בטעמיה נחוץ לו שיהיה חדב מוטל עליו בעל כרחו, ואחרי זה ממילא יבין טעם חדבר על מכונו וכו'. פירוש ברכות התורה המבוארין כאן שמעתי מפי הרב מהעליטש".

היכלי שן לחנה"ק רבי שמואל נחום הלוי מוואהנילוב זי"ע (לנבב תרמ"ט, פ"ר ויחי ד"ה וירא מנוחה)

נכללה העיירה בשטח גאליציה האוסטרית, ובשנת תרע"ט נכללה בשטחי הרפובליקה הפולנית השנייה.

4. הרה"ק היבני שלשים' היה בן שנה כשנפטר זקינו הרה"ק מהעליטש, ומספר בנו הרה"ק בעל 'שמונה טובי' מקאסאן זי"ע בהקדמתו היה שאע"פ שאביו היה אז עולל פעוט, "עם כל זה סיפר לאבותיו בילדותו, כי גם לי סיפר, כי זכור לי זקני הה"צ המנוח הנייל, וצ"ר תאורו וקומתו, ויזכור יוסף את כל אשר ראה וידע וחלוקו חוש"ם ה' כי קדוש הוא לאלקיו וחכמתו האיר פניו, וה' יפלא".

5. בהעליטש היה מעון לכת הקראים, ומשם ניסו להצר את רגלי יראי ה'. רבינו, ואח"כ גם חתנו הגרי"ב רייך, השיב להם מלחמה השערה, ועמד על המשמר שלא ידעו ולא ישיחיתו (ראה בתולדות המחבר ברש ספר 'בני יוסף' - 'בני בנימין', מהדו"ח מאנסי נ"י, תשע"ב, עמ' י"א).

6. נתקבל לרבנות העליטש עוד בחי' אביו. ראה ב"ליקוט מהרי"א (חלק אג"ק, ככתב כב) שהרה"ק רבי טענדל לפא מדיטשוב זי"ע כותב בשם אביו הרה"ק רבי יצחק אייזיק מדיטשוב זי"ע לק"ק העליטש: "לאשר כבוד מהאזה"ג מי לייבוש נ"י האבד"ק הראה לפני אאממיר ש' הכתב מאביו הקדוש המנוח ז"ל שעטרוהו בכתר הרבנות בחיים חיותו ובאו כמה וכמה בע"ב על החתימה לאשר לקיים אמיר צדיק וזלזיה".

7. בן הגי'ר שמעון יעשי' זצ"ל אב"ד ריבאטיטש, שהיה חתן הרה"ק בעל 'בני יוסף' מדיטוב זי"ע עם פטירת חזונתו, רבינו, בשנת תרי"ז, נתקבל לרבנות ריבאטיטש על מקום אביו חקנו הבנייניש. בשנת תרל"ה לערך עבר לכהן ברבנות העליטש, בה כיהן עד לפטירתו בשנת תר"פ בערך, ולא השאיר אחריו ושי"ק. חיבר ספר 'בני יוסף' עה"ת (פרעמישלא תרנ"ב) ויבני בנימין' על המועדים, שי"ט ותני"ך (שם תרי"ג). נ"ב ספרים אלו הוחדרו והדפסו מחדש בשנת תשע"ב ע"י הרב בניש"ר ר' צבי נתמן הלוי ראטענבערג שליט"א, מאנסי נ"י, תשע"ז.

מאת: הרה"ק ר' ישכר בעריש ווייס שליט"א